

Františkovo slovo

č.170

Ježíš přijde na konci časů, ale denně nás prosí o přijetí
Papež František zahájil apoštolskou cestu do Myanmaru a
Bangladéše

Papež v Myanmaru - 2. den

Papež v Myanmaru - 3. den

Papež v Myanmaru a Bangladéši - 4. den

Papež v Bangladéši - 5. den

výtah hlavních myšlenek z promluv papeže Františka a zpráv z Vatikánu. Plné znění naleznete na stránkách Radio Vaticana.

Ježíš přijde na konci časů, ale denně nás prosí o přijetí

Drazí bratři a sestry, dobrý den!

Tato poslední neděle liturgického roku je slavností Ježíše Krista Krále. Jeho kralování vede a slouží a na konci časů se stane soudem. Dnes máme před sebou Krista jako krále, pastýře a vůdce, který ukazuje kritéria přináležitosti k Božímu království.

Dnešní evangelium (Mt 25, 31-46) začíná majestátní vizí. Ježíš praví svým učedníkům: »Až přijde Syn člověka ve slávě a s ním všichni andělé, posadí se na svůj slavný trůn« (Mt25,31). Tato velkolepá předehra uvozuje podání posledního soudu. Ježíš po pozemském životě, prožitém v pokoře a chudobě, vystoupí v božské slávě, která Mu náleží, a obklopen zástupy andělů. K Němu bude svoláno celé lidstvo a On uplatní svoji autoritu a oddělí jedny od druhých, jako pastýř odděluje ovce od kozlů.

Těm, které postavil po své pravici, řekne: »Pojďte, požehnaní mého Otce, přijměte jako úděl království, které je pro vás připravené od založení světa. Neboť jsem měl hlad, a dali jste mi najíst, měl jsem žízeň, a dali jste mi napít; byl jsem na cestě, a ujali jste se mě, byl jsem nahý, a oblékli jste mě; byl jsem nemocen, a navštívili jste mě, byl jsem ve vězení, a přišli jste ke mně« (vv. 34-36). Spravedliví jsou překvapeni, protože si nevzpomínají, že někdy potkali Ježíše, a tím méně, že by mu tímto způsobem pomohli; On však prohlašuje: »Cokoli jste udělali pro jednoho z těchto mých nejposlednějších bratří, pro mne jste udělali« (v.40). Tato slova nás nepřestávají udivovat, protože nám vyjevují, kam až sahá Boží láska: až ke ztotožnění se s námi, ale ne tehdy, cítíme-li se dobře, jsme-li zdraví a šťastní, nikoli, nýbrž jsme-li v nouzi. A tímto způsobem se dává potkat a podává nám ruku jako žebrák. Ježíš tak zjevuje rozhodující kritérium svého soudu, kterým je konkrétní láska prokázaná bližnímu, jenž je v těžkostech. Takto se vyjevuje moc lásky a kralování Boha, který je solidární s tím, kdo trpí, aby všude vzbuzoval slitovné postoje a skutky milosrdenství.

Podobenství o soudu pokračuje popisem krále, který od sebe oddaluje ty, kdo si v životě nedělali starost s nouzí bratrů. Také oni jsou překvapeni a ptají se: »Pane, kdy jsme tě viděli hladového nebo žíznivého, na cestě nebo nahého, nemocného nebo ve vězení, a neposloužili jsme ti?« (v. 44). A říkají si: »Kdybychom tě viděli, určitě bychom ti pomohli!«. Král však odpoví: »Cokoli jste neudělali pro jednoho z těchto nejposlednějších, ani pro mne jste neudělali« (v. 45). Na konci svého života budeme souzeni podle lásky, tedy podle našeho konkrétního nasazení milovat a sloužit Ježíšovi ve svých nejposlednějších a nejpotřebnějších bratřích. Žebrák a nuzák, který natahuje ruku, je Ježíš; nemocný, kterého mám navštívit, je Ježíš; onen vězeň je Ježíš a ten, kdo hladoví, je Ježíš. Přemýšlejme o tom.

Ježíš přijde na konci časů soudit všechny národy, ale denně přichází mnoha způsoby a prosí nás o přijetí. Panna Maria ať nám pomáhá potkávat a přijímat Je v Jeho Slovu a v eucharistii, a zároveň v bratřích a sestřích, kteří trpí hladem, nemocí, útlakem a nespravedlností. Kéž Je dnes ve svém životě přijmeme do svých srdcí, aby nás přijal do věčnosti Svého království světla a pokoje.

Papež František zahájil apoštolskou cestu do Myanmaru a Bangladéše

Vatikán/Rangún. Petrův nástupce se v neděli večer vydal na 21. mezinárodní apoštolskou cestu svého pontifikátu, během kterého dosud navštívil 31 zemí. Tentokrát zavítá jako vůbec první papež do Mjanmarska či Myanmaru, do roku 1989 známého jako Barma, a jako třetí římský biskup do Bangladéše – po krátkých zastávkách Pavla VI. (1970) a Jana Pavla II. (1986). Před odletem z římského letiště Fiumicino se papež František jako obvykle odebral do baziliky Panny Marie Větší, aby před tamní mariánskou ikonou *Salus Populi Romanis* věřil

nadcházející dny do rukou Matky Boží. Na cestě jej kromě kardinála Filoniho, prefekta Kongregace pro východní církve, a vylosovaného laického zaměstnance (tentokrát z Vatikánské tiskárny) doprovází státní sekretář Svatého stolce, **kard. Pietro Parolin**, který pro naše mikrofony nastínil pohnutky vedoucí k Františkově asijské cestě. V první řadě jsou pastorační s cílem povzbudit dvě okrajové a menšinové místní církve, dále humanitární, protože v obou zemích žijí v nelidských podmínkách tisíce uprchlíků. A konečně papež ve většinově buddhistickém Myanmaru a muslimském Bangladéši touží posílit mezináboženský dialog (ačkoli kard. Tauran, zodpovědný za tyto otázky v římské kurii, se cesty ze zdravotních důvodů neúčastní).

"Papež předloží při setkáních s místními náboženskými představiteli to, co vždy říká v zemích, kde jsou přítomna různá náboženství a náboženské skupiny, a sice mezináboženský dialog jako formu setkání mezi těmito náboženstvími a spolupráci na obecném dobru pro celou společnost. V jeho základu stojí přesvědčení, že jednotlivá náboženství mohou přispět k míru a smíření a že pokojné soužití mezi národy a v rámci různých zemí je možné, pokud všichni na tomto cíli spolupracují."

Uvedl státní sekretář Svatého stolce. Do novinářského doprovodu se tentokrát akreditovalo 66 novinářů, které papež František během více než desetihodinového letu osobně pozdravil.

"Dobrou noc a mnohokrát děkuji za vaši společnost. Děkuji za vaši práci, která je vždy dobrou setbou. Přeji vám pěkný pobyt, i když nás čekají veliká horka. Ať alespoň vydají plody..."

Krátce před osmou hodinou našeho času – a ve 13.22 času cílové země – papežský speciál italských aerolinek přistál na mezinárodním letišti v Yankounu (dříve Rangúnu, angl. Yangon). Římského biskupa na letišti oficiálně přijal jeden z ministrů Republiky Myanmar, jak předpokládá státní protokol. Byli přítomni rovněž apoštolský nuncius Paul Tschang In-Nam, sídlící v Thajsku, a myanmarští biskupové. Svatého otce přivítala asi stovka dětí a etnických skupin v tradičních oděvech. Oficiální přivítání se obešlo bez promluv, které budou na programu druhého dne apoštolské cesty.

Ihned z letiště papež František odjel na arcibiskupství v Yankounu, které sousedí s katedrálou Panny Marie a je rovněž sídlem Biskupské konference Myanmaru. Diplomatické vztahy mezi Svatým stolcem a asijskou zemí byly navázány letos v květnu (4.5.2017), a proto v zemi dosud neexistuje apoštolská nunciatura. Zmíněný apoštolský nuncius v Myanmaru, arcibiskup In Nam, již dříve působil jako apoštolský delegát pro tuto zemi a zastupuje Svatý stolec rovněž v Thajsku, Kambodži a Laosu. První den papežské cesty pokračoval soukromým programem v budově arcibiskupství – tedy mší svatou, večeří a odpočinkem, a to až na jedinou výjimku. Římský biskup v podvečer (tedy krátce po poledni našeho času) přijal ke zdvořilostní návštěvě vrchního velitele ozbrojených sil Myanmaru, generála Min Aung Hlainga. Jak sdělil tiskový mluvčí Svatého stolce, Greg Burke, hovořilo se o značné odpovědnosti veřejných činitelů v této přechodné fázi, kterou Myanmar prochází. Do budovy rangúnského arcibiskupství se dostavili další čtyři vysocí důstojníci myanmarského vojska, dodal vatikánský tiskový mluvčí, a schůzky se účastnil také překladatel z myanmarské katolické církve, který bude papeži Františkovi k dispozici po celou dobu pobytu. Setkání s představiteli myanmarské armády se mělo původně uskutečnit v závěru návštěvy, tedy 30. listopadu, ale bylo přeloženo na dnešek, vysvětlil Greg Burke.

Vatikánský rozhlas vyslal do Myanmaru reportérku **Bianku Fraccalvieri** z brazilské sekce:

„Pokud chce papež vidět periferii, přichází na správné místo,“ tato slova irského misionáře dobře vystihují situaci Myanmaru. Po téměř šedesátileté vojenské diktatuře se tato země horlivě snaží vyjít z anonymity. Jiný kněz, pro svých 81 let žertovně nazývaný „mladý František“, říká, že i kdyby tato apoštolská cesta posloužila jen tomu, aby se lidé podívali na mapu, kde se Myanmar nachází, stálo by to zato. Lidé, kteří vítali Františka v Rangúnu, se vydali na cestu už o víkend. Očekávání myanmarských katolíků je obrovské. Někteří

dokonce říkají, že mají pocit, jakoby na návštěvu přijel Kristus samotný, aby se zblízka přesvědčil, v jaké situaci žijí."

Papež v Myanmaru - 2. den

Rangún/ Nay Pyi Taw. 1. „V této době zakoušíme globální směřování k uniformitě - kulturní kolonizaci, jež zabíjí lidskost," prohlásil papež na mezináboženském setkání v Rangúnu.

2. „Náboženské rozdíly nemají být zdrojem rozdělení a nedůvěry, nýbrž spíše snahy o jednotu," řekl Svätý otec na setkání se státními představiteli ve městě Nay Pyi Taw.

3. Myanmarská média o papežově návštěvě.

ad 1. Papež František se dnes ráno setkal na rangúnském arcibiskupství se 17 náboženskými představiteli Myanmaru (foto), mezi nimiž byli buddhisté, muslimové, hinduisté, židé, katolíci a křesťané dalších vyznání. Během čtyřicetiminutového setkání, které začalo v 10 hodin místního času (tedy ve 4.30 našeho času), zazněly projevy každého z nich. **Papež František** pak na ně reagoval spontánními slovy ve španělštině. Parafrázoval slova žalmisty „Hle, jak dobré a jak milé, když bratři bydlí pospolu" (Žl 133) a vysvětlil, že jednota neznamená totožnost. Jednota není uniformitou ani v rámci jednoho náboženského vyznání. Každý má své hodnoty a bohatství, ale také své nedostatky.

Bohatství, které se skrývá v každé tradici a v každém vyznání, se však může uplatňovat jedině pokud žijeme v míru. A mír je vždy založen na souznění odlišností, zdůraznil František. Připomněl dále, že „v této chvíli zakoušíme globální směřování k uniformitě. Tato tendence vnucovat všem totéž je kulturní kolonizací, která zabíjí lidskost". Oproti tomu papež zdůraznil docenění vzájemných rozdílů, života v různosti a zároveň v dialogu. Zmínil pak situaci v Myanmaru jakožto země po mnoha stránkách bohaté a různorodé a vybídl přítomné, aby z různorodosti neměli strach:

„Jediný je náš otec. Jsme bratři, proto mezi sebou diskutujeme jako bratři, kteří jsou schopni se rychle usmířit a znovu jednat bratrsky. Myslím, že jediné tak lze budovat pokoj," řekl papež ve spatra pronesené promluvě při setkání se zástupci náboženských komunity a konfesí Myanmaru, nad nimiž na závěr pronesl Áronské požehnání (Num 6,24-26).

Po setkání s náboženskými lídry se papež František krátce pozdravil s buddhistickým představitelům Sitaguem Sayadawem. Tento učitel meditace a buddhistický učenec je známým propagátorem sociálně angažovaného buddhismu. Sdružení, které založil, se podílelo na realizaci řady sociálních projektů, jako budování studní, nemocnic a v roce 1998 také založení *Sitagu Buddhistické akademie*. Angažuje se také v mezináboženském dialogu a v rámci nevládní organizace *Elijah Interfaith Institute* se sídlem v Jeruzalémě je členem Výboru světových náboženských lídrů (*Eliajah Board of World Religious Leaders*)

Dnešní odpolední program byl vyhrazen oficiálním návštěvám. Papež František zamířil z Yakounu na sever, do více než 300 km vzdáleného zbrusu nového hlavního města Nay Pyi Taw. Milionové město vyrostlo uprostřed rýžových a cukrovkových polí z logistických a strategických důvodů. Administrativním centrem země se stalo roku 2005. Prezidentský palác i parlament jsou z bezpečnostních důvodů od sebe vzdáleny a odděleny od zbytku aglomerace obranným příkopem. Megalomansky koncipované město protíná uliční síť počítající s velkou hustotou dopravy. Některé ulice mají až 20 jízdních pruhů.

K nejvýznamnějších stavbám patří před osmi lety postavená velká Pagoda Uppatansanti, která je architektonickou kopií Shwedagonské pagody, nejposvátnějšího místa barmských buddhistů. Uvnitř se uchovává jako vzácná relikvie Buddhův zub.

Po příletu do Nay Pyi Taw absolvoval papež přehlídku čestné stráže a odebral se automobilem do prezidentského paláce vybudovaného v roce 2005. Palác stojí ve administrativní čtvrti

Pyidaungsu Hluttaw, kterou tvoří 31 velmi podobných budov jednotlivých ministerstev. Do vládní zóny vede několik mostů překonávajících široký příkop zajišťující bezpečnost vládních elit. Po vojenské přehlídce na prostranství před palácem vystoupil papež po rudém schodišti neoklasicistní budovy členěné bílými sloupy se zlacenými hlavicemi ke zdvořilostní návštěvě a soukromému rozhovoru s prezidentem Htinem Kyawou (foto). Tento syn barmského vědce a básníka Min Thu Wuna je vzděláním analytik a programátor. Kromě rodného Rangúnu studoval v Londýně a v Tokyu. V roce 2000 strávil čtyři měsíce ve vězení kvůli kontaktům s Aung San Su Ťij.

Setkání s touto držitelkou Nobelovy ceny míru, která je v současné době myanmarskou ministryní zahraničí, zvláštní státní poradkyní (funkce nově zřízená v roce 2016) a prezidentskou mluvčí, se papež setkal bezprostředně po schůzce s prezidentem v sále diplomatického sboru. Aung San Su Ťij je dcerou zakladatele barmské komunistické strany, generála Aun Schana, který v roce 1947 vyjednal nezávislost své země na Spojeném království a téhož roku byl zavražděn opozicí. Po studiích ekonomie, politologie a filosofie na Oxfordské univerzitě založila Národní ligu pro demokracii, inspirovanou principy nenásilí Mahátmy Gándhího. Pro své názory byla pronásledována barmským režimem a strávila 15 let v domácím vězení. Nobelovu cenu míru, kterou získala v roce 1991, si směla převzít až o 21 let později. Od roku 2015, kdy její strana drtivě zvítězila ve volbách, je **Aung San Su Ťij** nejznámější politickou reprezentantkou svého národa.

„Vaše Svatosti, přinášíte nám sílu a naději ve svém pochopení pro naše potřeby, naše touhy po míru, národním smíření a sociálním souladu“ – přivítala Aung San Su Ťij papeže Františka v Myanmarském mezinárodním konferenčním centru (asi 11 km od prezidentského paláce) před shromážděnými občanskými představiteli a diplomatickým sborem.

„Vaše Svatosti, jsme hrdí a těší nás, že jste přijel do naší země pouhých šest měsíců po navázání diplomatických vztahů mezi Svatým stolcem a Myanmarem. Otevírá se tak nejen nová éra blízkých vztahů, ale také obnovení starých vazeb, na něž já a další příslušníci mé generace s láskou a vděčností vzpomínáme. Zahájila jsem totiž svá studia v konventu sv. Františka v Rangúnu, a věřím, že proto mohu doufat ve zvláštní požehnání vaší Svatosti. Veškerá požehnání, která udělíte, však budeme sdílet mezi sebou navzájem, abychom byli schopni šířit dobrou vůli a radost po celé naší zemi.“

Aung San Su Ťij zmínila také situaci v pobřežním Rakhinském státu, která – jak řekla – silně přitáhla světovou pozornost. Otázku tamních komunit zařadila do dlouhé řady problémů sociálního ekonomického a politického rázu narušujících „důvěru a porozumění, harmonii a spolupráci“, a vyjádřila vděčnost všem, kdo podporují jejich řešení. Ocitovala pak dlouhou pasáž z papežova poselství k letošnímu Světovému dni míru, v němž povýšil evangelijní blahoslavenství na program pro politické i náboženské lídry.

V závěru svého vystoupení ocenila Aung San Su Ťij také práci myanmarské katolické komunity:

„Vaše Svatosti, děti vaší církve v této zemi jsou také milovanými a váženými dětmi Myanmaru. Děkujeme jim, stejně jako děkujeme vám, za modlitbu za náš národ a za všechny národy na světě. Cesta vpřed je dlouhá, ale budeme po ní kráčet s důvěrou a vírou v sílu míru, lásky a radosti.“

ad 2. „Přijel jsem především proto, abych posílil ve víře místní malé, ale horlivé katolické společenství, a povzbudil je v jeho úsili přispívat k blahu země,“ reagoval **papež František**. Rád bych však svojí návštěvou objal veškeré obyvatelstvo Myanmaru, vymezil důvod své cesty do této jihoasijské země. Poté, co se zmínil o krásách někdejší Barmy a bohatství jejích přírodních zdrojů, poukázal na největší poklad – myanmarský lid.

„Lid, který mnoho vytrpěl a dosud trpí v důsledku vleklých vnitřních konfliktů a nevraživosti, jež způsobily hluboká rozdělení. Národ se nyní snaží získat opět mír a hojení těchto ran je

zásadní politickou a duchovní prioritou. Mohu jen vyjádřit uznání snahám vlády o řešení těchto problémů, zejména na mírové konferenci v Panglongu, kde se sešli představitelé různých skupin, aby se pokusili ukončit násilí, vybudovat důvěru a zaručit respektování práv všech, kdo považují tuto zemi za svůj domov."

Vyslovil se papež jasně na podporu etnických menšin, včetně často zmiňovaných Rohingů, aniž by – obdobně jako státní poradkyně Su Tjij – vyslovil jejich jméno, jak ho o to jménem místní katolické církve požádal kardinál Charles Bo. Papež připomenul, že „uskutečňování míru a národního smíření může pokročit pouze společně se snahou o spravedlnost a respektování lidských práv“ a že „konflikty se řeší dialogem, nikoli silou“.

„Budoucností Myanmaru musí být pokoj, mír založený na respektování důstojnosti a práv každého člena společnosti, každého etnika a jejich identity, na respektování právního státu a demokratického řádu, který umožňuje každému jednotlivci a každé skupině, aniž by byl kdokoli vylučován, legitimně přispívat k obecnému dobru.“

Kromě silně medializovaných Rohingů žije v Myanmaru také 400 tisíc vnitřních běženců z kajčinského, karenského, šanského a čjinského etnika, včetně 120 tisíc kajčinských, převážně křesťanských, uprchlíků. Papež upozornil na nezastupitelnou roli náboženských komunit v těchto etnických konfliktech:

„Náboženské rozdíly nemají být zdrojem rozdělení a nedůvěry, nýbrž spíše snahy o jednotu, odpuštění, toleranci a moudré budování země. Náboženská vyznání mohou mít významnou roli při hojení citových, duchovních a psychologických zranění těch, kdo strádali letitým konfliktem.“

Papež ocenil „nadějně úsilí představitelů různých náboženských tradic Myanmaru, kteří se snaží spolupracovat při budování míru, podpoře chudých a vštěpování autentických náboženských a lidských hodnot“. V zemi s průměrným věkem nedosahujícím třicet let je vyzval zejména k formaci mládeže, a to *„nejen v technických sektorech, nýbrž zejména v etických hodnotách poctivosti, integrity a lidské solidarity, jež mohou zaručit upevnění demokracie a růst jednoty i pokoje na všech úrovních společnosti.“*

V závěru první promluvy na myanmarské půdě se římský biskup obrátil ke „svým katolickým bratrům a sestrám“ a vybídnul je „k vytrvalosti v jejich víře“ a pokračování v charitativní a humanitární službě, která do myanmarské společnosti vnáší „poselství smíření a bratrství“.

Katolíci z celé země se do jižně položené metropole Rangúnu sjíždějí už od počátku týdne, aby přivítali Petrova nástupce, informuje korespondentka Vatikánského rozhlasu, **Philippa Hitchen**:

„Již časně ráno jsem potkala množství poutníků, kteří do Rangúnu proudí z měst a vesnic celé země...Katolické rodiny jsou často chudé, a proto mi mnozí z nich řekli, že ve městě nemají žádné ubytování. Přespí jednoduše pod širým nebem na prostranství sportovního areálu, kde bude papež ve středu ráno sloužit mši svatou, a budou trpělivě čekat, až přijde tato velká chvíle.“

Organizátoři papežské návštěvy doufají zejména v přízeň počasí, protože déšť by průběh ranní bohoslužby značně zkomplikoval. Zatím však barskou zimu doprovází sucho a pro Středoevropana ryze letní teploty nad třicet stupňů Celsia, i proto byla dopolední eucharistie z půl desáté přeložena na dřívější ranní hodinu. Petrův nástupce se s myanmarskými katolíky setká na někdejší dostihovém závodisti z dob britské kolonizace, ze kterého před necelými dvaceti lety myanmarské ministerstvo sportu vybudovalo areál vhodný k provozování třicítky sportovních disciplín. Zároveň je zde pochován barský diplomat U Thant, někdejší generální tajemník OSN (1961-1971) a první Asiat v tomto úřadě.

Šedesátihektarová plocha parku Kyaikkasan Ground může pojmout 250 tisíc lidí, přičemž je známo, že více než pět tisíc katolíků přicestuje z Kajčinského státu, rozkládajícího se na samém severu Myanmaru. Jménem katolických obyvatel tamního uprchlického tábora ve městě Winemaw předají papeži Františkovi řemeslně vyrobený dřevěný pastorál v naději, že jej použije při mši svaté. Katoličtí uprchlíci, kteří se z finančních důvodů setkali s Petrovým nástupcem neúčastní, doufají, že tento dar a modlitba Svatého otce přinese mír do jejich regionu, vysvětlil agentuře *Fides* pomocný biskup Rangúnu, mons. John Saw Han. Severem Myanmaru totiž zmitá dlouholetá občanská válka mezi Kajčinskou osvobozenou armádou a vládními jednotkami. Konflikt trvá od poloviny šedesátých let a příměří vyhlášené roku 2010 bylo před dvěma roky porušeno. Jak upozornili myanmarské biskupové, hlavním zdrojem střetů jsou zlaté a jadeitové doly v oblasti. Ve dvou katolických diecézích Kajčinského státu (Myitkyina a Banmaw) žije 70 tisíc věřících, kterým slouží 70 kněží. Diecéze Myitkyina přijala na osm tisíc katolických uprchlíků, kteří se kvůli násilí nemohou vrátit do svých vesnic. O tyto křesťany se stará místní Charita, která jim rovněž poskytla půdu k obdělávání a sebeobživě, uvedl myanmarský biskup.

ad 3. Jak na papežovu návštěvu pohlížejí myanmarské sdělovací prostředky? Soukromá média v anglickém jazyce jí nevěnují velkou pozornost, zatímco ve státních sdělovacích prostředcích získala dost prostoru. Deník *Daily Mirrors* anglickým titulem, avšak obsahem v barmštině, si všímá první návštěvy římského biskupa v Myanmaru na titulní stránce pondělního vydání a připojuje celostránkový článek ve vnitřní části listu. Kromě detailního programu návštěvy a jejího diplomatického významu přináší životopisné informace o papeži Františkovi a poukazuje na jeho lidskost, která mu ve světě získává úctu a obdiv. Dalším ústředním tématem jsou styčné body buddhismu a křesťanství, tedy dvou náboženství, vyznačujících se láskou a pokojem, píše myanmarský deník.

Jiné zpravodajské portály poukazují na diplomatickou náročnost papežovy cesty, která se uskutečňuje v době, kdy na jihoasijskou zemi sílí vnější mezinárodní tlak kvůli porušování lidských práv v nakládání s muslimským etnikem Rohingů. Kvůli násilnostem ze strany barmské armády uprchlo koncem srpna více než 600 tisíc Rohingů do sousedního Bangladéše, kam podle Myanmaru také patří, protože do země přišli jako nelegální migranti v době britské kolonizace. Důležitější než papežova návštěva je tak pro většinu barmských médií zpráva o brzké cestě státní poradkyně Su Ťij do Číny, protože dobré vztahy s tímto sousedem jsou pro Myanmar klíčové.

Denní zpravodajství myanmarským katolíkům, za kterými Petrův nástupce přijel především, zprostředkovává místní redakce "*Radio Veritas Asia*", která funguje bezmála čtyřicet let (od 13.11.1978). Její každodenní ranní a večerní půlhodinový program znamená zejména v zemědělských krajích jediný kontakt se všeobecnou církví a zbytkem světa. Myanmar je svou rozlohou čtyřicátou největší zemí na světě a vůbec nejrozlehlejším státem asijského jihovýchodu.

Cesty

29.11.2017

Papež v Myanmaru - 3. den

Rangún. 1. „Kristova láska zjevená na kříži je něco jako »duchovní GPS« - kázal Svatý otec při dopolední mši pod širým nebem za účasti 150 tisíc lidí.

2. „Nabízíme-li jednotně hodnoty spravedlnosti, pokoje a lidské důstojnosti, nabízíme naději“ – řekl papež na odpoledním setkání s Nejvyšší státní buddhistickou radou *Sangha*. **3.** Na rangúnském arcibiskupství se Petrův nástupce setkal s 22 myanmarskými biskupy.

ad 1. V zemi, kde mnozí „nesou viditelné i neviditelné stopy ran způsobených násilím, je pokušením reagovat hněvem a pomstou, což ale není Ježíšova cesta“, kázal papež František při ranní mši svaté, která (ve tři hodiny v noci našeho času) zahájila třetí den apoštolské cesty do Myanmaru a Bangladéše. Šedesátihektarovou plochu sportovního areálu

Kayaikkasan Ground ve středu bývalého hlavního města Rangúnu již několik dní předtím zaplňovalo myanmarské malé katolické stádce. Nutno říci, že účast předčila již beztak optimistické předpovědi organizátorů a namísto původně očekávaného stotisícového zástupu nakonec Petrův nástupce na otevřeném papamobilu projížděl vítajícími řadami sto padesáti tisíc poutníků, podle odhadu státních úřadů. Byli mezi nimi také katolíci z jiných zemí asijského jihovýchodu – Kambodže, Vietnamu, Thajska a Filipín. Jak potvrdil mluvčí Myanmarské biskupské konference, o. Mariano Soe Naing, jeden sektor byl vyhrazen buddhistickým a muslimským představitelům. Ačkoli o vstup požádali mnozí řadoví věřící těchto náboženství, nebyl jim z organizačních důvodů povolen, aby nenarušovali průběh bohoslužby, dodal.

Papežské pódium ve stylu asijského chrámu s umně propracovanou zlatenou dekorací sloupů a stříšek neslo v průčelí Ježíšův monogram IHS zarámovaný v typických orientálních znacích a obdobné vyšité květinové motivy zdobily také papežův zelený ornát. Latinsky, barsky a anglicky slouženou liturgii doprovázel zpěv v místních jazycích a latině, přímluvy zazněly v jazycích šesti hlavních myanmarských etnik (kromě Barmánců). Homilii pronášel **papež František** italsky s následným tlumočením do angličtiny. Římský biskup myanmarským katolíkům předložil zásadní program – kříž jako duchovní GPSku.

„Ježíš nás neučí moudrosti dlouhými promluvami nebo ohromujícími projevy politické či pozemské moci, nýbrž odevzdáním svého života na kříži. Někdy můžeme uvíznout v léčkách spoléhání na svoji moudrost. Je však pravdou, že přitom snadno můžeme ztratit směr. V takové chvíli je nezbytné připomenout si, že máme bezpečnou buzolu, kterou je Ukřižovaný Pán.“

Z kříže plyne *uzdravení*, pokračoval Svatý otec, a zdroj veškeré léčby je nutno hledat v Kristových ranách – tedy v eucharistii, ve které „nejenom rozpoznáváme dar Jeho Těla a Krve, ale učíme se také v *Jeho ranách nacházet odpočinutí* a očištění ze všech svých hříchů a zbloudění, vysvětloval. Poté naznačil jedinou možnou křesťanskou cestu pro zemi, kterou hluboce poznamenala etnická nenávisť. Nikoli hněv a pomsta, nýbrž radikálně odlišná volba odpuštění a soucitu.

„Pán nám říká, že se stejně jako On můžeme také setkat s odmítnutím a překážkami. On nám však přesto dává moudrost, které nebude moci nikdo odolat (srov. Lk 21,15). Mluví zde o Duchu svatém, skrze něhož je do našich srdcí vlita Boží láska (srov. Řím 5,5). Darem Ducha nás každého Ježíš uschopňuje, abychom byli znamením Jeho moudrosti, která přemáhá moudrost tohoto světa.“

Papež ocenil myanmarskou církev, která „i s velmi omezenými prostředky hlásá evangelium jiným kmenovým menšinám bez donucování či vnucování, nýbrž vždycky nabídkou a přijetím“. A zdůraznil, že „praktickou pomoc a solidaritu chudým a trpícím je nutné poskytovat nehledě na náboženské vyznání či etnickou příslušnost“ jejich adresátů. V závěru homilie vyzval myanmarské katolíky, aby se nadále s ostatními dělili o „drahocennou moudrost, které se jim dostalo, o Boží lásku, která prýští z Ježíšova srdce“.

„Ježíš chce tuto moudrost rozdávat v hojnosti. Jeho poselství odpuštění a milosrdenství používá logiku, kterou nebudou chtít pochopit všichni a která narazí na překážky. Nicméně Jeho láska zjevená na kříži je v posledku nezastavitelná. Je jakousi „duchovní GPS“, která nás neomylně přivádí k niternému životu Boha a k srdci našich bližních.“

Před závěrečným požehnáním první ze dvou katolických bohoslužeb v Myanmaru papeže Františka pozdravil rangúnský arcibiskup, **kard. Charles Bo**, aby shrnul vděčné pocity místních katolíků:

„Jako učedníci z hory Tábor se vracíme domů s mimořádnou duchovní energií a hrdostí, že jsme katolíci, povolání k životu evangelia. Tento den se vtiskl do každého zde přítomného

srdce. (...) Stal se zázrak a my všichni se vrátíme domů, jako by nás tento Boží zázrak zasáhl. Děkujeme, Svatý otče, toto malé stádce se za vás nadále bude modlit.”

Řekl první myanmarský kardinál, kterého papež František jmenoval při konzistoři před dvěma lety.

ad 2. Odpolední program zahájil papež František v buddhistickém centru při Pagodě světového míru (Kaba Aye Paya), jednoho z nejvýznamnějších buddhistických chrámů jihovýchodní Asie. Důvod k jeho výstavbě v 50. letech minulého století zavládl 6. buddhistický koncil, který probíhal v Rangúnu v letech 1954-1956. Třicet šest metrů vysokou pagodu s pozlacenou střechou ústupkovitého typu vynášejí šest pilířů jako připomínka počtu buddhistických sněmů. Velká zasedací síň byla vystavěna v podzemní grotě, protože také první koncil tohoto náboženství probíhal podle tradice v jeskyni u indického města Rádžag tři měsíce po Buddhově smrti, tedy kolem roku 543 před Kristem.

Papež František se v tomto monumentálním komplexu setkal s nejvyššími představiteli théravádského buddhismu, který je v Myanmaru státním náboženstvím. Jeho Nejvyšší rada „*Sangha*“ (v páli a sanskrutu znamená společenství) sdružuje 47 buddhistických mnichů jmenovaných ministerstvem pro náboženské záležitosti na pětileté funkční období. Úkolem tohoto ústředního buddhistického výboru je dohlížet na dodržování souboru náboženských pravidel pro život mnichů zvaných „*vinaja*“. Patří mezi ně například zákazy jíst po poledni, používat peníze nebo se líčit, ale také příkaz přísného dodržování celibátu.

Svatého otce přivítal ministr pro náboženské záležitosti a kulturu Thura U Aung Ko, který doprovodil papežskou delegaci do Velkého sálu budovy, kde byli členové Nejvyšší rady již shromážděni. František pozdravil jejího předsedu Bhaddanta Kumarabhivamsu. Místa v sálu, jemuž vévodí Buddhova socha ozvláštňená světélkující neonovou svatozáří, byla uspořádána po podélné ose, takže vatikánská delegace zasedla naproti členům rady.

První se ujal slova prezident *Sanghy*. Ve svém projevu, rozčleněném do dvaceti tezí, nejprve představil náboženskou situaci Myanmaru, kde 87% z jeho 51 milionové populace vyznává buddhismus a obec mnichů a noviců přesahuje půl milionu. Vyjádřil dále přesvědčení, že všechna náboženská vyznání mohou směřovat k míru a prosperitě. Odsoudil rovněž terorismus a extrémismus vystupující ve jménu náboženských vyznání a ujistil papeže také o svém přesvědčení, že tyto jevy mají původ ve špatné interpretaci původního učení.

Potom se ujal slova Svatý otec. V italsky pronesené řeči zdůraznil, že setkání je příležitostí potvrdit společnou angažovanost buddhistů a katolíků za mír, lidskou důstojnost a spravedlnost pro každého:

„Nejenom v Myanmaru, ale na celém světě potřebují lidé toto společné svědectví náboženských představitelů. Mluvíme-li totiž jedním hlasem a potvrzujeme neměnnou hodnotu spravedlnosti, pokoje a základní důstojnosti každé lidské bytosti, nabízíme slova naděje. Pomáháme buddhistům, katolíkům a všem lidem zasazovat se o větší harmonii ve svých komunitách.

V každém věku zakouší lidstvo nespravedlnosti, konflikty a nerovnosti. V naší době se tyto těžkosti jeví obzvláště závažnými. Ačkoli společnost dosáhla velkého technologického pokroku, a lidé si ve světě stále více uvědomují svoje společné lidství a svůj společný úděl, přetrvávají rány způsobené konflikty, chudobou a útiskem a vytvářejí nové rozdíly. Na tyto problémy nesmíme nikdy rezignovat. Na základě příslušných duchovních tradic totiž víme, že existuje cesta vpřed, existuje cesta vedoucí k zahojení, vzájemnému porozumění a úctě. Cesta založená na soucitu a lásce.“

Papež projevil úctu všem myanmarským vyznavačům buddhismu. Poukázal na to, že skrze Buddhovo učení a svědectví mnoha mnichů a mnišek byli formováni ve shodě s hodnotami trpělivosti, tolerance a úcty k životu i životnímu prostředí. Za velkou výzvu naší doby označil

napomáhání lidem k otevřenosti transcenci a druhému člověku, která překonává veškeré formy nedorozumění, netolerance, předsudků a nenávisti. Jako cestu k tomu ocitoval Svätý otec Buddhovo učení, které vybízí překonávat špatné dobrotou, lakomce štědrostí a lháře pravdou (srov. *Dhammapada*, XVII, 223). Podobné učení vyjadřuje modlitba připisovaná sv. Františkovi z Assisi: "Učiň mne, Pane, nástrojem svého pokoje: kde je nenávist, ať přináším lásku, kde je urážka, ať přináším odpuštění..."- dodal papež

„Kéž tato Moudrost nadále inspiruje každé úsilí o trpělivost a porozumění, aby byly zahojeny rány z konfliktů, které během let rozdělily národy různých kultur, etnik a náboženských přesvědčení. Tyto snahy nejsou nikdy pouhou výsadou náboženských představitelů, ani nejsou výlučně ve státní kompetenci. Má je sdílet spíše celá společnost, a všichni, kdo se v komunitě vyskytují, se mají přičinit o překonání konfliktu a nespravedlnosti. Nicméně občanští a náboženská představitelé mají odpovědnost zajistit, aby byl slyšen každý hlas a výzvy i potřeby dané chvíle mohly být pochopeny a konfrontovány nestranně a ve vzájemné solidaritě.“

Papež ocenil úsilí, které v tomto směru odvádí Mírová konference Panglong. Zdůraznil rovněž připravenost katolické církve k mezináboženské spolupráci a připomněl letošní dubnové setkání s představiteli různých náboženství na téma míru zorganizované myanmarskými katolickými biskupy. V závěru Svätý otec vyjádřil jménem svých katolických bratří a sester připravenost rozsévat v této zemi spolu s buddhisty zrno pokoje, uzdravení, soucitu a naděje.

ad 3. Podvečerní program apoštolské cesty pokračoval opětovně na rangúnském arcibiskupství, kde Svätý otec přijal dvaadvacet myanmarských biskupů (tři arcidiecézí a třinácti diecézí). Po pozdravu předsedy biskupské konference, mons. Felixe Lian Khen Thanga, uložil papež biskupům závažný úkol:

„Církev v Myanmaru denně dosvědčuje evangelium svými výchovně-vzdělávacími a charitativními díly, obhajobou lidských práv, podporou demokratických principů. Ať se vám podaří uvést katolické společenství do takového stavu, aby nadále mělo konstruktivní roli v životě společnosti a byl slyšet jeho hlas v otázkách národního zájmu.“

Papež své myšlenky soustředil kolem trojice slov: *uzdravení, doprovázení a prorocství*, a nejprve biskupy pověřil „uzdravující službou“ při překonání hluboce zakořeněných rozdělů, v péči o chudé, bezprávné a uprchlíky a v úsilí o ekumenický dialog a mezináboženskou spolupráci. V souvislosti s doprovázením doporučil biskupům, aby projevovali blízkost diecézním věřícím i kněžím při pravidelných pastoračních návštěvách a zejména se věnovali formaci mládeže:

„Chtěl bych vás především požádat o zvláštní nasazení při doprovázení mladých lidí. Věnujte se jejich formaci ve zdravých morálních principech, jimiž se budou moci řídit, až se budou muset vyrovnávat s problémy světa ohroženého ideologickou a kulturní kolonizací. Příští biskupská synoda se bude týkat nejenom těchto aspektů, ale bude přímo kontaktovat mladé lidi, naslouchat jim a zapojovat je do společného rozlišování toho, jak lépe hlásat evangelium v příštích letech.“

Základem biskupské služby však zůstává modlitba, připomenul papež František, a vybídl v improvizovaném dodatku myanmarské pastýře k dennímu zpytování svědomí nad tím, kolik hodin uplynulého dne věnovali právě modlitbě.

Po rozloučení s biskupskou konferencí Petrův nástupce požehnal základní kameny šestnácti budoucích nových kostelů, semináře a apoštolské nunciatury, které zamýšlí myanmarská církev vybudovat, a zapózoval na skupinové fotografii se třemi stovkami místních seminaristů.

V kapli arcibiskupství poté proběhlo soukromé setkání se třicetičlennou myanmarskou komunitou Tovaryšstva Ježíšova.

Papež v Myanmaru a Bangladéši - 4. den

Rangún/ Dháka. 1. Setkání papeže s myanmarskými jezuiti.

2. „Nemějte strach učit se z vlastních chyb,“ kázal Petruův nástupce při mši, kterou sloužil v rangúnské katedrále s myanmarskou mládeží.

3. Přilet papeže Františka do Dháky, hlavního města Bangladéše.

Budte odvážní a velkorysí, ale především buďte radostní!, zněla poslední slova papeže Františka na myanmarské půdě. Pronesl je v homilii při mši svaté s mladými barmskými katolíky, která dnes dopoledne (krátce před pátou hodinou ranní našeho času) zahájila čtvrtý den apoštolské cesty do států asijského jihovýchodu.

ad 1. Vraťme se ale ještě krátce k soukromému setkání Svatého otce s myanmarskou jezuitskou komunitou, které se odehrálo na rangúnském arcibiskupství ve středu večer. Pro naše mikrofony je přiblížil **o. Mark Raper**:

„Papež mluvil jako jezuita a citoval sv. Ignáce, Petra Fabera, Clavera a podobně. V tomto smyslu to bylo velmi krásné setkání. Jeden velmi pohnutý moment nastal, když se ho někdo zeptal: Svatý otče, lidé cestovali až tři dny a sbírali peníze šest měsíců, aby mohli přijet a vidět vás. Jak o tom smýšlíte? Tazatel ale potvrdil, že lidé ze mše odcházeli domů velmi šťastní a že si odnášeli zážitek na celý život. Papež odpověděl: Podívejte, v Duchovních cvičeních se modlíme za dar zahanbení. Musím říci, že jsem zahanben, když lidé tolik obětují a vynakládají proto, aby urazili tak značnou vzdálenost a viděli Petra. Víra mne ale vede k tomu, že cítím nejenom zahanbení, ale také posilu.“

První jezuité přišli do Monského království Bago (Pegu) na území dnešního Myanmaru v 16. století, o sto let později dorazili další členové Tovaryšstva společně s portugalskými osadníky, jejichž potomkem je první místní kardinál Bo. V padesátých letech minulého století byla jezuitům svěřena výuka na kněžském semináři, kterou však vzápětí ukončila léta vojenské diktatury. Podle otce Ropera je pozoruhodné, že o návrat jezuitů v 90. letech požádali sami studenti bohosloví. Dnešní myanmarská jezuitská mise čítá zhruba 50 členů, ponejvíce mladých a z větší části dosud procházejících formací. Kromě školství se věnují také službě ve farnostech Kajčinského státu.

ad 2. Prioritou je nicméně práce s mladými Myanmařany, uzavírá australský jezuita, tedy právě těmi, kteří svými pestrými tradičními oděvy a pro evropské ucho exotickými zpěvy a jazyky dnes dopoledne prozářili největší církevní stavbu v zemi, neogotický chrám Panny Marie, počaté bez poskvrny prvotního hříchu. V historickém centru Rangúnu ji na počátku minulého století vystavěl nizozemský architekt Jos Cuypers, jehož otec projektoval amsterdamské Rijksmuseum. Kostel může pojmut půldruhého tisíce věřících, další dva tisíce sledovaly liturgii pomocí velkoplošných obrazovek na vnějším nádvoří a několik tisíc mladých lidí zaplnilo také přilehlé basketbalové hřiště. Sjeli se z mnoha sousedních zemích, a proto bylo v modlitbě věřících kromě jazyků myanmarských etnik slyšet rovněž čínštinu a tamilštinu.

Stojí za zmínku, že místní organizátoři papežské cesty do Bangladéše a Myanmaru se v obou zemích dožadovali výlučného setkání Petrova nástupce s mladými lidmi, což vatikánskou stranu ohromilo. Důvod je nasnadě – téměř čtyřicet procent z celkově pěti set šedesáti milionů obyvatel asijského jihovýchodu je mladších pětadvaceti let. Také katolická církev v těchto zemích má tudíž mladou tvář, kterou **papež František** v úvodu své homilie nazval „dobrou zvěstí“ a „konkrétním znamením víry církve v Ježíše Krista, který nám přináší nikdy nekončící radost a naději“.

"Někteří si kladou otázku, jak je možné mluvit o dobrých zprávách, když je okolo nás tolik utrpení. Kde jsou dobré zvěsti mezi tolikerou nespravedlností, chudobou a bídou, které vrhají stín na nás a náš svět? Chtěl bych, aby odtud vyšlo velice jasné poselství. Chtěl bych, aby lidé věděli, že vy, mladí muži a ženy Myanmaru, nemáte strach věřit v dobrou zvěst Božího milosrdenství, protože má jméno a tvář: Ježíš Kristus."

Papež se rozhodl, že bude k mladým posluchačům mluvit „jako dobrotivý otec – či spíše dědeček“, a nabídl jim pár myšlenek na cestě duchovního vedení a rozlišování:

„Nás svět je plný hluku a roztěkanosti, jež mohou udusit Boží hlas. Aby druzí mohli o Bohu uslyšet a uvěřit v Něho, potřebují Jej nalézt v lidech, kteří jsou autentičtí a kteří umějí naslouchat. Takovými zajisté chcete být. Pouze Pán vám pomůže, abyste byli tak ryzí. Rozmlouvejte s Ním proto v modlitbě. Učte se naslouchat Jeho hlasu, mluvejte k Němu pokojně z hloubi svého srdce.“

Dalším papežovým doporučením je rozmluva se svatými – nebeskými přáteli, kteří se mohou stát zdrojem inspirace. Jako například svatý Ondřej, jehož svátek připadá na dnešek, a který se z obyčejného rybáře stal velkým mučedníkem. Předtím se ale dopustil mnoha chyb a musel se učit trpělivosti.

„Také vy nemějte strach učit se ze svých chyb! Kéž vás světci vedou k Ježíši a učí vás, jak svěřovat svůj život do Jeho rukou. Víte, že Ježíš je plný milosrdenství. Sdílejte s Ním vše, co nosíte ve svém srdci: obavy a starosti, sny i naděje. Pěstujte vnitřní život tak, jako byste se starali o zahradu či pole. Vyžaduje to čas a trpělivost. Avšak jako pěstitel umí čekat na sklizeň, tak vás Pán, pokud se naučíte trpělivosti, obdaruje hojností plodů, o které se budete moci dělit s ostatními.“

Druhý úkol, který papež svěřil mladé myanmarské církvi, je misijní hlásání. Staňte se posly Ježíšovy dobré zvěsti zejména mezi svými vrstevníky a přáteli, vyzýval přítomné.

„Nebojte se vyvolat rozruch, klást otázky, které vedou lidi k zamyšlení! A nemějte strach, pokud pocítíte, že je vás málo a jste jen roztroušeni tu a tam. Evangelium roste vždycky z drobných kořínků. Dejte se slyšet! Rád bych vás požádal, abyste křičeli, ale ne hlasem. Chtěl bych, abyste křičeli životem, srdcem, a byli tak znamením naděje pro ty, kdo klesají na duchu, rukou podanou těm, kdo jsou nemocní, přívětivým úsměvem vůči tomu, kdo je cizí, a pečující oporou pro toho, kdo je osamocen.“

Toto poslání již mladí katolíci v asijských zemích částečně naplňují. Jak agentuře *Fides* (29.11.) sdělila koordinátorka Barmské katolické akce Lei Lei Win, takzvaní „zetaman“, tzn. „malí evangelizátoři“, obcházejí nejodlehlejší vesnice v horských a zemědělských oblastech Myanmaru, kam se kněží a řeholníci jen stěží dostávají. Sdílejí život tamní komunity, přinášejí zdravotnickou osvětu a výchovné programy pro děti, a pokud jsou o to požádáni, vydávají svědectví o své víře v Ježíše Krista. Avšak jak upřesnil papež, následovat Krista neznamená „hrnout se dopředu svými vlastními silami“.

„Pán pošle některé z vás, abyste jej následovali jako kněží a stali se tak „rybáři lidí“. Jiné povolá, aby žili zasvěceným životem. A další povolá k manželskému životu, aby se stali milujícími otci a matkami. Ať už bude vaše povolání jakékoli, buďte odvážní, buďte velkorysí a především buďte radostní!“

Bůh žehnej Myanmaru! [Myanmar pyi ko Payarthakin Kaung gi pei pa sei] – tímto pozdravem proneseným v barmštině se Petrův nástupce loučil nejenom s místní katolickou církví, ale zároveň s první etapou své apoštolské cesty.

ad 3. Z rangúnské katedrály se totiž vydal rovnou na mezinárodní letiště bývalého hlavního města, aby se vrátil o třicet minut časem zpět a krátce po třetí hodině odpolední přistál v

Dháce, hlavním městě Bangladéšské lidové republiky. Kromě tanců v tradičních krojích a květinových darů jej zde přivítali prezident republiky, Abdul Hamid, další státní a veřejní představitelé, desítka bangladéšských biskupů a první, vloni jmenovaný místní kardinál, dhácký arcibiskup Patrick D´Rozario.

„Harmonie a pokoj“ – v tomto duchu se ponese papežova návštěva země se čtvrtou nejpočetnější muslimskou populací ve světě (po Indonésii, Pákistánu a Indii). Místní katolíci považují pouť Petrova nástupce za potvrzení preferenční volby „chudé církve pro chudé“ a zároveň za zahájení jubilejního roku, který připomíná pětisté výročí příchodu prvních křesťanů. V roce 1518 se usadili první portugalské obchodníci v dnes druhé největší metropoli Čattagrámu (angl. Chittagong) na pobřeží Bengálského zálivu. Na sklonku 16. století v oblasti přistáli první jezuitští misionáři – otcové Francesco Fernandes a Domingo D´Souza. Prvně jmenovaný zemřel 14.11.1602 po mučení v podzemní jeskyni a je považován za prvního bengálského mučedníka. Katolíci v Bangladéši tvoří pouhé dvě desetiny procenta – tedy necelých 400 tisíc – z celkové počtu 156 milionů obyvatel, převážně muslimů a menšinově buddhistů a hinduistů. Navzdory své nepatrnosti se místní církev těší mnoha novým povoláním a všech třináct diecézí je obsazeno rodilými biskupy. První z nich – Theotonius Amal Ganguly – byl vysvěcen v šedesátých letech a v současné době probíhá jeho kanonizační proces. Největší etnickou skupinou mezi katolíky jsou Bengálci, kteří rovněž představují 98 procent národní populace. Místní katolické společenství se nicméně téměř z poloviny skládá z více než třicítky (34) domorodých etnik. Katolická biskupská konference byla ustavena na počátku sedmdesátých let a v zemi působí 35 řeholních společenství. Bangladéš, kterému církev slouží zejména na poli zdravotní péče, vzdělání, výchovy a charitativní pomoci, často navštěvovala také Matka Tereza z Kalkaty.

O Bengálsko se ovšem nezajímali pouze katoličtí misionáři – v závěru 18. století (1793) zde přistál William Carey, za kterým následovala Baptistická misionářská společnost a mnohé další organizace z Anglie, Nového Zélandu a Ameriky. V současné době žije v Bangladéši asi 200 tisíc protestantů, tedy třetina křesťanské menšiny. Islám se do Bengálska dostal v sedmém století skrze arabské obchodníky a stoupence súfismu. Od muslimského podmanění země ve 12. století se pak islám rozšířil a prosadil v celé oblasti. Zhruba milionové kmenové obyvatelstvo Bangladéše (členící se do 34 etnik a sedmi hlavních kmenů) naopak vyznává buddhismus, animismus nebo hinduismus. Právě tyto skupiny často konvertují ke katolické víře.

První den papežova pobytu v Bangladéši vyplnily tři protokolární povinnosti. Nejprve římský biskup uctil památku statisíců obětí války za nezávislost, vedené proti Pákistánu v roce 1971, kterým byl vystavěn národní památník několik desítek kilometrů severně od hlavního města. Dále navštívil muzeum a mauzoleum otce vlasti, Šajcha Mudžíbura Rahmána, prvního prezidenta nezávislé země, který rozhodl o její socialistické a prosovětské orientaci. Spolu s jedenácti členy své rodiny byl zavražděn při vojenském převratu v roce 1975, po kterém převzala moc prozápadně smýšlející vojenská junta. Masakru unikly pouze dvě dcery, které zrovna vycestovaly do Evropy, přičemž starší z nich, Šajch Hasína Vadžidová, se o dvacet let později (1996) stala premiérkou Bangladéše. Tento úřad dosud zastává již po třetí volební období a její iniciativě lze přičíst pozvání papeže Františka ke státní návštěvě. Poslední událost odpoledního programu hostil prezidentský palác, kde se papež nejprve soukromě setkal s hlavou státu, právníkem Abdulem Hamidem, a poté oslovil politické a občanské představitelé země.

„V dnešním světě žádná jednotlivá komunita, národ či stát nemůže přežít a rozvíjet se izolovaně. Jako členové jedné lidské rodiny se potřebujeme navzájem a závisíme jeden na druhém. Otcové zakladatelé Bangladéše pochopili a snažili se tento princip vtělit do Ústavy. Představovali si moderní, pluralistickou a inkluzivní společnost, kde každý člověk a každá komunita může žít ve svobodě, pokoji a bezpečí v úctě k vrozené důstojnosti a rovnosti práv všech lidí.“

Takováto společnost je pozorná k potřebám všech občanů, zejména chudých, znevýhodněných a těch, kdo nemají hlas, pokračoval. Náleží k nim také uprchlíci, které bangladéšská společnost velkoryse a solidárně přijala, vrátil se římský biskup k problematice Rohingů:

„A dělo se tak před zraky celého světa. Nikdo z nás nemohl nepostřehnout lidské utrpení tolika našich bratrů a sester, z nichž většina jsou ženy a děti, směstnané v uprchlických táborech. Je nezbytné, aby mezinárodní společenství přijalo rázná opatření vzhledem k této tak závažné krizi, a to nejenom snahou o řešení politických problémů vedoucích k tak masivnímu pohybu lidí, ale také nabídkou bezprostřední materiální pomoci Bangladéši v jeho snaze účinně odpovědět na tuto urgentní lidskou nouzi.“

Papež dále vyslovil kladné očekávání v souvislosti s páteční ekumenickou a mezináboženskou modlitbou za mír. Jak řekl, půjde o svědectví smiřující a sjednocující moci ve světě, kde je často náboženství – skandálně – zneužíváno za účelem podněcování rozporů.

„Projevilo se to obzvlášť výmluvně společně zaujatým odmítavým postojem po loňském brutálním teroristickém útoku tady v Dháce a jasným signálem, který byl vyslán náboženskými představiteli této země, pro něž nejsvětější jméno Boží nikdy nemůže být vzýváno za účelem ospravedlnění nenávisti a násilí proti lidským bytostem, našim bližním.“

V závěru první promluvy v Bangladéši se papež přihlásil ke „konstruktivní roli katolíků v rozvoji země“ a ocenil svobodu, které se církvi dostává při praktikování víry a charitativním působení. Potvrdil, že zejména ve školách, kde se většina studentů a mnozí učitelé hlásí k jiným náboženským vyznáním, bude i nadále katolická církev prosazovat kulturu setkávání.

Cesty

1.12.2017

Papež v Bangladéši - 5. den

Dháka. 1. Na 100 tisíc lidí se zúčastnilo mše svaté na dháckém hipodromu, při které papež šestnácti jáhnům udělil svátost kněžství.

2. Odpolední program návštěvy pokračoval audiencí premiéra na nunciatuře a potom setkáním s bangladéšskými biskupy na dháckém arcibiskupství.

3. „Otevřenost srdce je žebřík vedoucí k Absolutnu“ - řekl papež na následném mezináboženském setkání.

ad 1. Druhý den apoštolské cesty papeže Františka do Bangladéše zahájila mše svatá v Suhrawardy Udyan Parku, jednom z historických míst hlavního města Dháky. Nese jméno posledního premiéra Bengálska z doby britské nadvlády, Huseyna Shaheed Suhrawardyho (1892-1963), který se po vyhlášení nezávislosti v roce 1947 stál jedním z klíčových politiků východního Pákistánu. Kromě trojice mauzoleí s ostatky hlavních bengálských vůdců z doby národní emancipace, stojí při parku také Památník nezávislosti připomínající vznik Bahgladéše v roce 1971.

Před pódiem s papežským oltářem v místech bývalého hipodromu se shromáždilo 100 tisíc lidí, aby se zúčastnili mše svaté, při níž Svatý otec vysvětil 16 bohoslovců. František jako obvykle při udělování svěcení přečetl homilii uvedenou v Římském pontifikálu pro Obřad kněžského svěcení, která mluví o nezaměnitelném charakteru novozákonního kněžství. V závěru pak spatra oslovil přítomné. Poděkoval jim především za to, že se neváhali podstoupit dlouhou cestu travající dva i více dní:

„Nyní se chci obrátit k vám, drazí bratři a sestry, kteří jste přišli na tuto slavnost, na tuto velkou Boží slavnost svěcení těchto bratrů kněží. Víím, že z mnozí z vás přišli z daleka a museli cestovat i více než dva dny... Děkuji za vaši velkorysost! Ukazuje se tak láska, kterou chováte k církvi, láska k Ježíši Kristu. Mnohokrát vám děkuji! Děkuji za vaši velkorysost, děkuji za vaši věrnost! Pokračujete dále v duchu blahoslavenství!“

Řekl Svatý otec a povzbudil bengálské katolíky, aby neustávali v modlitbách za kněze:

„Prosím vás, dnes vás naléhavě prosím, abyste se vždy modlili za své kněze, zejména za ty, kteří nyní obdrží svátost kněžského svěcení. Boží lid podporuje kněze modlitbou. Podporovat kněze je vaší povinností!“

Zdůraznil papež a doporučil bengálským katolíkům, aby se v tom nechali vést velkodušností svého srdce. Upozornil však, že prvním a hlavním způsobem podpory kněží je právě modlitba. „Modlete se za své kněze neúnavně. Já vím, že tak učiníte...“ – řekl František stotisícovému zástupu na dháckém hipodromu, dříve než přistoupil k samotnému obřadu kněžského svěcení.

Po obědě a krátkém odpočinku na Apoštolské nunciatuře přijal papež v salónku této budovy bangladéšskou premiérku Šek Hasínovou, která je dcerou Otce vlasti, Šejka Mujibura Rahmána. Díky svému pobytu v Německu unikla spolu se svou sestrou unikla tragickému vyvraždění celé rodiny, k němuž došlo 15. srpna roku 1975 ze strany povstaleckých ozbrojených oddílů. Funkci premiérky zastává od roku 1996 (mandát byl dvakrát obnoven v letech 2008 a 2014).

ad 2. Po zhruba dvacetiminutovém rozhovoru s předsedkyní rady ministrů se papež odebral na dhácké arcibiskupství, vzdálené od nunciatury asi 10 kilometrů. Poměrně rozsáhlý komplex církevních staveb a institucí, v němž nechybí seminář a dům pro staré kněze, vyrostl vedle katedrály Neposkvrněného početí v centrální čtvrti hlavního města Kakrail. Katedrála z roku 1956 patří mezi typické příklady moderní postkoloniální architektury, uvnitř doplněné mobiliářem čerpajícím inspiraci z evropské gotiky a renesance.

Kardinál Patrick D´Rozario přivítal Svatého otce na dvoře před katedrálou. Při vstupu František požehnal pamětní desky připomínající tři papežské návštěvy v Dháce: Pavel VI. navštívil Dháku ještě před vyhlášením nezávislosti na Pákistánu, v listopadu r. 1970, a sv. Jan Pavel II. zavítal do Dháky v listopadu roku 1986. Svatý otec rovněž požehnal dvě nové budovy určené starým lidem a kněžím. V katedrále papež pozdravil a požehnal asi sedmi stům věřících a dobrodinců místní církve. Po krátké tiché modlitbě před Nejsvětější svátostí vyšel František před katedrálou, aby se pomodlil u hrobu tří prvních biskupů na dháckém stolci.

„Svatý otče, my bangladéští biskupové se snažíme být pastýři všech lidí a vycházet za naše hranice a náš lid. Jsme v duchovním spojení s našimi předchůdci, kteří odešli na věčnost, zejména s prvním místním biskupem a pozdějším dháckým arcibiskupem, který je nyní Božím služebníkem, Theotoniem Amealem Gangulym CSC, jehož hrob jste dnes požehnal a který je příkladem svatosti pro naši církev.“

Přivítal papeže Františka kardinál D´Rozario v kruhu deseti bangladéšských biskupů, kteří se shromáždili na druhém patře domu pro staré kněze. Stručně shrnul pastorační plán této nevelké biskupské konference, v jejímž čele stojí. Jak řekl, považuje za své přednostní úkoly proces smíření a uzdravení nespravedlností, mezináboženský dialog, problémy inkulturace a evangelizace, ale také duchovní péči o rodiny a malá křesťanská společenství a v neposlední řadě práci na poli vzdělání a lékařské péče.

„Svatý otče, naše křesťanská komunita i národ jako celek zakusily tvoji lásku a přednostní zájem o chudé, které se projevily především jmenováním kardinála z této země, ustanovením Čitagongu druhou metropolitní arcidiecézí, v tvé láskyplné solidaritě, v modlitbě s lidmi, kteří se stali obětí přírodních nebo lidských katastrof, stejně jako nyní v tvé milé návštěvě Bangladéše,“ řekl dhácký arcibiskup.

Papež František ve své odpovědi komentoval pastorační plán, který bangladéští biskupové sledují už od roku 1985, ocenil jeho dlouhověkost, protože – jak dodal spatra – pastorační plány mívají krátkou životnost, a připomněl svoji zkušenost z Latinské Ameriky:

„Moje osobní zkušenost z Aparecidy, odkud byla zahájena kontinentální misie Jižní Ameriky, mne přesvědčila o plodnosti těchto plánů, zahrnujících do procesu trvalého rozeznávání a jednání veškerý Boží lid. Realita společenství byla jádrem tohoto pastoračního plánu a nadále inspiruje misijní horlivost, kterou se církve v Bangladéši vyznačuje.“

Papež se pochvalně zmínil také o duchu kolegiality mezi biskupy, který se přenáší také na jednotlivé komunity a do mnohotvárného apoštolátu místní církve. Zdůraznil, že jedině přítomnost mezi lidmi a zájem o jejich dobro může vytvářet katolický život v této zemi. František biskupy také požádal, aby prokazovali větší blízkost věřícím laikům.

„Je třeba podporovat jejich účinnou účast na životě jejich místních církví v neposlední řadě pomocí kanonických struktur, které zajistí, aby jejich hlas byl slyšen a jejich zkušenosti byly ceněny. Poznávejte a doceňujte charismata laiků, mužů i žen, a povzbuzujte je, aby svoje talenty dávali do služeb církve a společnosti jako celku. Myslím na početné katechisty této země, kde je jejich apoštolát podstatný pro růst víry a křesťanskou formaci nových generací. Jsou opravdovými misionáři a průvodci modlitby, zejména v těch nejodlehlejších místech. Buďte pozorní k jejich duchovním potřebám a jejich stálé formaci ve víře.“

Svatý otec si všímá významné sociální angažovanosti bangladéšské církve, zaměřené na podporu rodiny, a žen. Jak podotýká pohostinnost a vzájemná úcta v rodinách je jedním s typických rysů obyvatel Bangladéše. A evangelium Ježíše Krista je dále potvrzuje a povznáší, dodal Svátý otec.

„Katolické společenství v Bangladéši může být hrdé na historii své služby chudým, zvláště v těch nejodlehlejších zónách a v kmenových společenstvích. V této službě nadále pokračuje svým výchovně-vzdělávacím apoštolátem, nemocnicemi, klinikami a zdravotními středisky a rozmanitými charitativními díly. A přece zvláště ve světle nynější uprchlické krize vidíme, jak velice mnoho je třeba ještě učinit! Inspirací vašich asistenčních středisek musí být vždycky pastorační láska, která je ochotna rozpoznávat lidská zranění a osobně každému velkoryse odpovědět. Ve snaze o vytvoření „kultury milosrdenství“ (srov. Misericordia et Misera, 20) prokazují vaše místní církve svoji přednostní volbu chudých, posilují hlásání nekonečného Otcova milosrdenství a přispívají nemalou měrou k integrálnímu rozvoji svojí vlasti.“

V závěrečné pasáži své promluvy k bangladéšským biskupům zmínil papež význam mezináboženského dialogu, který – jak řekl - probouzí duchovní energii nezbytnou pro obnovu země v jednotě, spravedlnosti a pokoji. Vyzdvihl také význam otevřeného vystoupení proti násilí ze strany náboženských představitelů:

„Když se náboženští představitelé veřejně vysloví proti násilí, které je zastíráno religiozitou a snaží se nahradit kulturu konfliktu kulturou setkávání, čerpají z nejhlubších duchovních kořenů svých různých tradic. Prokazují rovněž nedocenitelnou službu budoucnosti svých zemí a našemu světu, když učí mladé lidi kráčet cestou spravedlnosti: »je třeba provázet generace a umožňovat jim dozrát, aby odpovídaly na paličskou logiku zla trpělivým růstem v dobro« (Promluva k účastníkům mezinárodní konference za mír, Káhira, 28. dubna 2017).“

Prosme společně o nové seslání Ducha svatého, aby nám udělil sílu k hlásání novosti evagelia s odvahou a nahlas, v každé době a na každém místě, i proti proudu – končil papež František svou promluvu k bangladéšským biskupům.

ad 3. Již v první promluvě na bangladéšské půdě se papež František zmínil o tom, že je tato země známa „tradiční harmonií, která existuje mezi stoupenci různých náboženských vyznání“. V duchu vzájemné úcty se nesla rovněž ekumenická a mezináboženská modlitba, ke

keré se v pravé poledne (našeho času) v zahradě dháckého arcibiskupství sešli představitelé muslimské, hinduistické, buddhistické a křesťanské komunity spolu se zástupci občanské společnosti. Prostranství zaplnilo asi pět tisíc příslušníků jmenovaných vyznání, které přivítal hostitel, **kard. Patrick D´Rozario**:

„Žijeme v harmonii a míru v multináboženském, multietnickém a multikulturním kontextu. Jsme hrdí na to, že ve svých srdcích uchováváme toto svatosvaté dědictví, a hluboce nás zraňuje jeho ohrožení a uzurpace. Navzdory tomu spojujeme své hlasy a obracíme se v modlitbě za mír k jedinému Bohu. Jsme si vědomi svého bohatství mravních, náboženských a duchovních hodnot a přestože někdy zakoušíme nouzi materiálních zdrojů, naše »chudoba ducha« je rovněž tak autentická. Stává se bohatstvím, které nám umožňuje zvládat každou obtíž a bídu. Právě toto »bohatství naší chudoby« chceme hlásat celému světu, který postupně ztrácí své pravé ideály.“

Řekl bangladéšský kardinál, po kterém promluvili vrchní imám a muftí této země (Mawlana Farid Uddin Masud), patriarcha bangladéšských buddhistů (Sanghanayaka Suddhananda Mahathero), představitel Rámakrišnova řádu (Swami Dhruveshananda Adhyaksha), zástupce bangladéšské Charity, Theopil Nokrek, a emeritní profesor dhácké univerzity, Anisuzzaman.

„Je obzvláště útěšným znamením naší doby, že věřící a lidé dobré vůle vnímají stále více povolání spolupracovat na vytváření kultury setkávání, dialogu a spolupráce ve službě lidské rodině. To vyžaduje více než pouhou toleranci. Vybízí to k podání ruky druhému ve vzájemné důvěře a porozumění s cílem vytvářet celek, který obsahuje různost nikoli jako hrozbu, nýbrž jako potenciální zdroj obohacení a růstu. Vybízí nás to, abychom se cvičili v otevírání srdce a tak nahlíželi na druhé jako cestu, nikoli jako na překážku.“

Navázal **římský biskup František** na předchozí vystoupení a poukázal na několik podstatných charakteristik této „otevřenosti srdce“. Jak řekl, za prvé je branou, tedy nikoli abstraktní teorií, nýbrž žitou zkušeností.

„Vyžaduje dobrou vůli a přívětivost, ale nemá být zaměňována za lhostejnost či vyhýbavost ve vyjadřování našich nejhlubších přesvědčení. Plodná komunikace s druhým je sdílením našich odlišných náboženských a kulturních identit, avšak vždycky se skromností, poctivostí a úctou.“

Otevřenost srdce je dále podobná žebříku, který vede k Absolutnu, pokračoval papež František. Pokud máme na vědomí transcendentní dimenzi svého konání, uvědomujeme si nezbytnost očišťovat svá srdce, abychom mohli všechny věci vidět v jejich pravdivější perspektivě, vysvětlil. Díky této zřetelnější vizi chápeme a doceňujeme druhé i jejich hlediska.

„Otevřenost srdce je také cestou, která vede ke hledání dobroty, spravedlnosti a solidarity. Přivádí ke hledání dobra našich bližních. Ve svém listě římským křesťanům vybízel sv. Pavel: »Nedopusť, aby tě zlo přemohlo, ale přemáhej zlo dobrem« (Řím 12,21). Toto je cit, který můžeme všichni napodobovat.“

Duch otevřenosti vede nejenom k mírové kultuře, ale také se staví na odpor proti politické korupci, destruktivním náboženským ideologiím a proti pokušením zavírat oči před potřebami chudých, uprchlíků, pronásledovaných menšin a těch nejslabších, zakončil papež František.

Po jeho promluvě následovala ekumenická modlitba za mír, kterou pronesl anglikánský arcibiskup Dháky, Philip Sarkar.

Posledním bodem programu pátého dne apoštolské cesty bylo soukromé setkání s bangladéšskou jezuitskou komunitou na apoštolské nunciatuře hlavního města Dháky.

„Papež je v centru národní pozornosti. Některé části jeho návštěvy v přímém přenosu vysílá státní televize. Veškeré sdělovací prostředky se vůči papeži staví velmi kladně, což je cenný dar pro místní menšinové křesťanské společenství“, uvedl na okraj apoštolské cesty o. Nikhil Adrew Gomes, bangladéšský kněz zodpovědný za sociální komunikaci církve (*Fides*, 1.12.). Jak dodal, lokální média se o dění kolem papeže živě zajímají a mladí Bangladéšané sdílejí novinky na sociálních sítích. Obyvatelé této asijské země si totiž dobře vzpomínají na papežovo vystoupení po tragédii v dhácké textilce *Rana Plaza*, kdy vyjádřil solidaritu celému národu. Potvrzuje to účast tří set místních novinářů, kteří mediálně pokrývají papežův pobyt v Bangladéši.